

ՆԱԲՈԼԷՐՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐԸ

ԲԱՍՏԱԹԻՒ քերթողական հանճար-
ներու նիւթ եղած է Պոնաբարդի կեանքի
դրուագներն ու մահը: Էն հռչակաւոր
ճանչցուածը — որ յետոյ 30 լեզուներով
ալ թարգմանուած է — Մանծոնիի «Հիւզն
Մոյիսի» տաղն է, կալանաւոր կայսեր
մահուան առթիւ գրուած, ուսկից ներշնչ-
ւուած են բոլոր ապագայ քերթողները:

Մանծոնիի տաղին երկու գրաբար զատ
թարգմանութիւններ եղած են «Իսգում-
վեպ»-ի մէջ (տնս 1866 էջ 132, և 1882
էջ 46): Այժմ ի լոյս կ'ընծայենք Բագմ. ի
այս թիւին համար՝ Հ. Ա. Վ. Ղազիկեանի
կողմանէ յատկապէս պատրաստուած՝ Ման-
ծոնիի և Պեռանժէի քերթուածներուն առա-
ջին աշխարհաբար թարգմանութիւնները:
Խնչպէս նաև Պուշկինի քերթուածինը, զոր
ռուսերէնի վրայէն կատարած է Հ. Գիւրն.
Վ. Գաղատոսեան: Կը ցաւինք սակայն, որ
տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ՝ ուրիշ
անգամուան պիտի թողունք Հ. Ա. Ղազի-
կեանի Լամարթինի տաղին՝ աշխարհաբար
նոր թարգմանութիւնը:

Ինչպէս արտադրեց Մանծոնի իր «Մայիս
Հիւզը»

Նախկին հայասէր Իտալ. Նախար. Fi-
lippo Meda «ՏԱՂԻ ՄԸ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ»
վերնագրով իր մէկ քննադատական յօդուա-
ծին՝ մէջ կը գետնէ՝ ինչ որ Cesare
Cantù պատմած է իր Յուշերուն մէջ, որ
երբ Տոն Աղեքսանդր Մանծոնի կը խօսէր

իր հետ Նաբուլէոն Ա.ի վրայ՝ կ'ըսէր թէ
կը հիանար անոր վրայ, առանց վանիկայ
սիրել կարենալու. «Իր մահը զիս ցնցեց,
իր թէ ետեան տարր մը պակաս՝ ըլլար աշ-
խարհիս վրայ, անոր վրայ խօսելու մոլորեմէ
մը բռնուցաւ ու պէտք զգացի այս տաղն
արտադրել, 'Վիսկը' որ կրնայ ըստիլ թէ
յանպատրաստից յօրինեցի առ հուշեմ եօթն
օրեւ: Կը տեսնէի բերութիւնները, բայց
այնպիսի յոգում մը և արտադրելու և մէջ-
տեղ հանելու պէտք մը կը զգայի՝ որ իսկայն
զայն գրաքննիչին դրկեցի: Մա խորհուրդ
տուաւ ինձ լիբատորայիս, բայց իր պաշ-
տօնին բերմամբ իսկ դարս եկան առաջին
ձեռագիր օրինակները:

Ուրիշ տեղ մը մէջ կը բերէ Meda
Տիկին Վիկտորիա Պրամպիլլայի ընծա-
յուած հետեւալ մէկ պատմուածքը:

«Մանծոնի Պոնաբարդի մահուան լուրն
առաւ Պրուիդիոյ մէջ. պարտէզն էր,
նստարանի մը վրայ բազմած: Ոտք ելաւ
և քաշուեցաւ իր գրասենեակը, և հոն մեծ
անպարանքով գրեց այն ոտանաւորը՝ որ
յետոյ նշանաւոր պիտի դառնար: Սրամբա
իր առած ուղղակի տեղեկութեամբ պատ-
մեց վերջը այսպէս: Մանծոնի՝ իր մօտ՝
դաշնակին առջև բռնեց գրիթ ամրոյշ օրը —
մահաւանդ թէ երկու օր — իր առաջին
կիւր՝ որ և է թան մը զարեկու, հոգ չէ՝
թէ որ նոյն իսկ միևնոյն կտորը կրկնէ,
բաւ է որ ան միշտ դաշնակով գրագիւ բա-
րձիտ կիւր՝ որչաւ կրցաւ՝ կատարեց. և
սհա այդ ճայնեքէն յառաջ եկան այն բեր-
քուածին տունները...»:

ԻՄԲ.

1. Գրուած ի Մանթեքատինոյ և հրատարակուած
«Rivista d'Italia» Թարթի մէջ (1921 Ապրիլ 15):